

فریدون شهبازیان آهنگ ساز پیش کسوت موسیقی ایران و رهبر ارکستر ملی ایران در گفت وگو با مهر با اشاره به حاشیه های چندروز اخیر پخش آثارش در «آوای انتظار» تلفن های همراه بیان کرد: متأسفانه چندی پیش یک اپراتور تلفن همراه بدون این که بداند آثار متعلق به چه هنرمندی است به پخش کارهایم در بخش «آوای انتظار» اقدام کرده بود که این کار موجب اعتراض در این زمینه شد زیرا من یکی از معدود آهنگ سازانی هستم که هیچ کدام از آثارم را واگذار نکردم.

واکنش شهبازیان به پخش آثارش در «آوای انتظار» تلفن های همراه

درگفت وگوی خراسان با «فریدون شهبازیان» مطرح شد

غفلت از موسیقی بومی و محلی

مر تَضوی، رعیت نواز - با «گل گلدون من» پای عشق نشسیتیم و ز مز مه کر دیم «رباعیات خیام» را در این «سرزمین گمشده» و آن جایی که با نوای «آرزوهای زمین»، «معصومیت از دست رفته» در ذهن مان تداعی شد، در «خاموشی دریا» زیر لب «سمفونی ایران» را تکرار کر دیم. خالق این عاشقانه ها و تصویرهای زیبا و پر خاطره «فریدون شهبازیان» یز گ، رهبر ارکستر ملی ایران بود که چندی پیش در بجنورد شسبی به یادماندنی را برای دوستداران فرهنگ و هنر رقم زد و این حضور باشکوه که با تلاش مرکز ایده و همراهی و همیاری بنیاد رودکی و اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلا می شکل گرفت. فرصتی را برای گپ اختصاصی با روزنامه خراسان فراهم کرد. در ادامه حاصل این گفت وگو با فریدون شهبازیان را بخوانید.

*** چه شد که به فکر اجرا در استان های دیگر افتادید؟**

از زمانی که ارکستر ملی ایران شکل گرفت، دغدغه ام این بود که بتوانیم به استان ها سفر کنیم، زیر موسیقی اصیل ایرانی که پایه و دستمایه ارکستر ملی ایران است باید اجراهای موسیقی ایرانی را که توسط آهنگ سازان ایرانی ساخته شده بود در زم ره کارهایش قرار می دادتا کسانی که در استان ها ساکن هستند بتوانند از موسیقی ایرانی بهره ببرند. موسیقی ایرانی موسیقی است که بر پایه علمی بنا شده باشد زیرا دستمایه موسیقی ملی ما، موسیقی اصیل ایرانی، بومی و مقامی و محلی است و دغدغه هایمان این بود که این اتفاق بیفتد و خوشبختانه توانستیم با این حرکت مورد استقبال قرار بگیریم که خراسان شمالی هم از این حرکت بی بهره نبود. در واقع سعی ما این است که اجرای خوب آثار، زمینه ساز آشنایی بهتر مردم با موسیقی ایرانی شود و از آن لذت ببرند.

*** همان طور که گفتید موسیقی ملی بر گرفته از موسیقی بومی و مقامی است، چه جایگاهی برای موسیقی مقامی قائل هستید و تا چه اندازه از این موسیقی در ارکستر ملی ایران بهره می گیرید؟**
کشور ما از استثنایی ترین سرزمین های جهان است که در بیش از ۱۰ منطقه آن موسیقی بومی وجود دارد. از آن جایی که موسیقی ملی بر مبنای موسیقی اصیل ایرانی، بومی و مقامی شکل می گیرد سعی ما بر این بود که آثار موسیقی محلی ناحیه ای را به صورت ارکسترال، اجرا کنیم و البته باید بگوییم در همه جا موفق نشدیم، به این دلیل که راه دسترسی به آن موسیقی کم بود و شاید موسیقی محلی آن قدر گسترده نبود. همان طور که گفتم دغدغه ما این است که از همه موسیقی هایی که در کشور مارایج است و جریان دارد و هنرمندان بسیار

قوی که در مناطق مختلف و شهرستان ها هنر نمایی می کنند، استفاده شود.

*** با توجه به این که بیشتر اعضای گروه ارکستر ملی ایران را هنر مندان جوان تشکیل می دهند، چقدر تلاش خواهید کرد از ظرفیت هنر مندان شهرستانی بهره بگیرید؟**

اگر هنرمندی باشد که بتواند با ارکستر ملی هماهنگ باشد و همکاری کند، اشکالی ندارد و به نظر بسیار خوب است، اما به واسطه این که هنوز موسیقی ما سینه به سینه منتقل می شود این اتفاق نیفتاده، به ویژه در باره موسیقی محلی که تدوین آماده کردن آن برای ارکستر کار سخت و دشواری است و باید افرادی باشند که در باره این موضوع آگاهی داشته باشند. با این وجود ما سعی می کنیم این اتفاق بیفتد و از این ملودی ها استفاده کنیم.

*** نقطه شروع فعالیت های ارکستر در شهرستان ها را در چه می دانید؟**

باید نوازندگان متبحر و تحصیل کرده ای وجود داشته باشند به گونه ای که بتوانند سازشان را بابت های آهنگ سازان اجرا کنند، در غیر این صورت برای افرادی که موسیقی ایرانی و ساز ایرانی یاد می گیرند که سینه به سینه منتقل می شود، این اتفاق سخت می افتد و امیدوارم این اتفاق در شهرستان ها نیز بیفتد و این کار غیر ممکن نیست.

*** فریدون شهبازیان پایه گذار موسیقی پاپ بود اما امروز یکی از منتقدان این گونه موسیقی شده است، چرا؟**

موسیقی پاپ مقوله ای است که خیلی میل ندارم در باره آن صحبت کنم زیرا کسی بدم که سعی کرد دهه ۷۰ به آن میدان بدهم و از هنرمندانی که دوست داشتند در این ژانر موسیقی کار کنند، حمایت کردم و خوانندگان مورد علاقه مردم شدند. اما موسیقی پاپ، به خاطر تولید انبوه راه در سنی را طی نکرد. قصد من این بود که موسیقی کمال یافته، درست و با انگیزه ای که پایه علمی داشته باشد، اجرا شود، اما متأسفانه کار به جایی رسید که می بینید. موسیقی بی سر و سامان و بی هویتی به نام موسیقی پاپ رایج شده است که شاید بتوان گفت ۱۰

در صد خوانندگانی که در موسیقی پاپ فعالیت می کنند، صدای قابل قبولی ندارند و از ملودی ها و اشعار عامیانه استفاده می کنند که متأسفانه مورد اقبال مردم قرار می گیرد و اجازه برگزاری کنسرت پیدای کنند که به شدت مخالفم. هنوز هم به این فکر می کنم راهی که برای موسیقی پاپ شروع کرده ام، ادامه پیدا کند و امیدوارم در آینده بتوانیم آن را اجرایی کنیم.

*** شما کار نامه درخشانی در حوزه موسیقی فیلم ها و سریال ها دارید. این گونه موسیقی اکنون چه وضعیتی دارد؟**

نمی توانم بگویم چقدر در ست است، به این دلیل که موسیقی افراد مورد انتقاد قرار می گیرد و هنرمندان ما نیز خیلی نمی پسندند، زیرا ما آدم های انتقادپذیری نیستیم. موسیقی فیلم ها و سریال ها هم راه خودشان را می روند و افرادی از طریق روابط و رفاقت ها وارد این حیطه می شوند که کار در سنی نیست. باید افرادی وارد این حیطه شوند که شایستگی و شخصیت ار ائه این گونه موسیقی را داشته و البته باسواد باشند در حالی که در موسیقی سینما و سریال ها این اتفاق نمی افتد، که جای بسی تأسف دارد.

*** به عنوان رهبر ارکستر ملی ایران قبول دارید که موسیقی ارکسترال از نظر تولید آثار و آهنگ سازی و نیز از نظر میزان مخاطب دچار افت شده است؟ چرا؟**

بله، موسیقی ما، موسیقی خواننده محور و ترانه محور است و به موسیقی بی کلام خیلی کم می پردازیم، در حالی که پایه و اساس موسیقی ارکسترال موسیقی بدون کلام است؛ موسیقی که تنها نفس موسیقی حاکم باشد و این دست ما نیست زیرا جامعه از قدیم، این گونه پیش رفته است. اما اکنون ارکستر ملی ایران به این سمت در حال حرکت است و آثار بی کلام آهنگ سازان را در کنار آثار با کلام اجرا و سعی می کنیم این اتفاق بیفتد.

*** معتقدید که حوصله بزرگان موسیقی صرف تاریخ موسیقی ایران شده و از جغرافیای موسیقی غفلت شده است. جغرافیای موسیقی را در چه می بینید؟**

منظور از جغرافیای موسیقی، موسیقی بومی و محلی است. در واقع موقعیت موسیقی و موقعیت راهب موسیقی را به دستوراموشی سپرده ایم و بحث مفصلی است که در آینده آن را باز خواهیم کرد. *** اعضای ارکستر ملی ایران همگی از چهره های جوان هستند، این انتخاب بر چه اساسی صورت گرفته است؟**

ما در تالار وحدت و در پوشش بنیاد فرهنگی هنری رودکی کار می کنیم و این بنیاد یکسری نوازنده دارد که قبلا با آن جایمان بسته اند. ما این نوازندگان ارکسترها را دعوت کردیم برای نوازندگی ارکستر ما و این حال خیلی ها امتناع کردند چون در ارکستر موسیقی ملی ایران نوازندگی می کردند و علاقه داشتند همراه ما باشند من هم ابرادی به آن ها ندارم چون حق دارند و اختیار کار خودشان را دارند به این دلیل تصمیم گرفتیم از جوان هایی سود ببریم که انگیزه و شور و شوق بسیار فراوانی برای شرکت در ارکستر دارند و این باعث می شود ما بتوانیم به آن چیزی که دل مان می خواهد برسیم. در ارکستر من چهره های جوانی می بینید که ممکن است هیچ وقت در ارکستری حضور نداشتند و سعی کردیم تعداد نوازندگان را داشته باشیم که محدودیت ها و بودجه بنیاد را عایت کرده باشیم

ما در تالار وحدت و در پوشش بنیاد فرهنگی هنری رودکی کار می کنیم و این بنیاد یکسری نوازنده دارد که قبلا با آن جایمان بسته اند. ما این نوازندگان ارکسترها را دعوت کردیم برای نوازندگی ارکستر ما و این حال خیلی ها امتناع کردند چون در ارکستر موسیقی ملی ایران نوازندگی می کردند و علاقه داشتند همراه ما باشند من هم ابرادی به آن ها ندارم چون حق دارند و اختیار کار خودشان را دارند به این دلیل تصمیم گرفتیم از جوان هایی سود ببریم که انگیزه و شور و شوق بسیار فراوانی برای شرکت در ارکستر دارند و این باعث می شود ما بتوانیم به آن چیزی که دل مان می خواهد برسیم. در ارکستر من چهره های جوانی می بینید که ممکن است هیچ وقت در ارکستری حضور نداشتند و سعی کردیم تعداد نوازندگان را داشته باشیم که محدودیت ها و بودجه بنیاد را رعایت کرده باشیم

ما در تالار وحدت و در پوشش بنیاد فرهنگی هنری رودکی کار می کنیم و این بنیاد یکسری نوازنده دارد که قبلا با آن جایمان بسته اند. ما این نوازندگان ارکسترها را دعوت کردیم برای نوازندگی ارکستر ما و این حال خیلی ها امتناع کردند چون در ارکستر موسیقی ملی ایران نوازندگی می کردند و علاقه داشتند همراه ما باشند من هم ابرادی به آن ها ندارم چون حق دارند و اختیار کار خودشان را دارند به این دلیل تصمیم گرفتیم از جوان هایی سود ببریم که انگیزه و شور و شوق بسیار فراوانی برای شرکت در ارکستر دارند و این باعث می شود ما بتوانیم به آن چیزی که دل مان می خواهد برسیم. در ارکستر من چهره های جوانی می بینید که ممکن است هیچ وقت در ارکستری حضور نداشتند و سعی کردیم تعداد نوازندگان را داشته باشیم که محدودیت ها و بودجه بنیاد را رعایت کرده باشیم

ما در تالار وحدت و در پوشش بنیاد فرهنگی هنری رودکی کار می کنیم و این بنیاد یکسری نوازنده دارد که قبلا با آن جایمان بسته اند. ما این نوازندگان ارکسترها را دعوت کردیم برای نوازندگی ارکستر ما و این حال خیلی ها امتناع کردند چون در ارکستر موسیقی ملی ایران نوازندگی می کردند و علاقه داشتند همراه ما باشند من هم ابرادی به آن ها ندارم چون حق دارند و اختیار کار خودشان را دارند به این دلیل تصمیم گرفتیم از جوان هایی سود ببریم که انگیزه و شور و شوق بسیار فراوانی برای شرکت در ارکستر دارند و این باعث می شود ما بتوانیم به آن چیزی که دل مان می خواهد برسیم. در ارکستر من چهره های جوانی می بینید که ممکن است هیچ وقت در ارکستری حضور نداشتند و سعی کردیم تعداد نوازندگان را داشته باشیم که محدودیت ها و بودجه بنیاد را رعایت کرده باشیم

گفت و گو |

و بنیاد بداند که چند نفر نوازنده را می تواند پوشش دهد. ما دل مان نمی خواهد نوازنده ها مانند قبل ماه ها این جا کار کنند و از دستمز دشان محروم باشند. با استناد به صحبتم با بنیاد سعدی سعی بر این است که دستمز دها به موقع پرداخت شود چیزی که قبلا انجام نشده به طوری که حتی پول نت نویسان هم پرداخت نشده، از این رو تاکید داشتیم و با مدیر عامل بنیاد رودکی نیز مذاکره کردم که نوازندگان حقوق شان را به موقع بگیرند و مهم تر این که در اجراها هم دستمز د محشری دریافت کنند که از لحاظ رفاهی در زندگی شان آسوده تر باشند. باید در این جا این خبر خوب را به شما بگویم که این توافق انجام شده است و تا به امروز همه قرار دادهای نوازندگان بسته و همه بیمه ها پرداخت شده و خیال همه نوازنده ها راحت است که در آینده هیچ مشکلی نخواهند داشت.

*** یکی از اهداف ارکستر ملی اجرای کارهای آهنگ سازان کلاسیک غربی و ملل در کنار کارهای آهنگ سازان ایرانی است آیا این ایده به برنامه ادغام دوارکستر ملی و سمفونیک ارتباطی دارد؟**

خیر. سال قبل مقرر شده بود ارکستری با عنوان ارکستر ملی «سمفونیک ایران تشکیل شود که با من هم صحبت شد و مقرر شده بود این کار انجام شود. با این وجود به پنهان هایی نشدو بعدها که علی رهبری از ایران رفت و هر دو ارکستر بدون رهبر ماند، تصمیم خوبی برای ارکستر ها گرفته شد که این دو ارکستر جداگانه کارشان را انجام دهند. ما در باب رپرتوار و آثاری که اجرا می کنیم هیچ تداخل آثاری با ارکستر سمفونیک تهران نداریم چرا که ارکستر سمفونیک کار خودش را با آثای شهر دادروحانی انجام می دهد و ما هم به موجودیت آن احترام می گذاریم و اصلا سعی نمی کنیم فعالیت ما مانع فعالیت آن ها شود و به هیچ وجه مزاحم کار آن ها نخواهیم بود. نوازندگان ما به طور کلی جدا هستند با این وجود به دفعات گفته شد که نوازنده ها می توانند مشترک باشند و من همه سعی ام بر این بود که این موضوع اتفاق نیفتد. بنیاد رودکی موفق شد ۱۲۰ نوازنده داشته باشد و آن ها را از لحاظ مالی پوشش دهد که از این تعداد ۵۰ نوازنده به ما و ۷۰ نوازنده به ارکستر سمفونیک می رسد چون ارکستر سمفونیک به واسطه رپرتوارهای اجرایی اش نیازمند نوازندگان بیشتری است.

*** برای اجرای قطعات موسیقی غیرایرانی نیز تداخلی برای اجرا با ارکستر سمفونیک به وجود نمی آید؟**

انتخاب رپرتوار مان ارتباطی به همدیگر ندارد. ما سعی مان بر این است که دو ارکستر سرپا باشند و مستحکم به تمرینات شان ادامه دهند. مدیران ارکستر سمفونیک و ملی همراه ما هستند و کمک می کنند ارکستر با بگیرد که در آینده نام این مدیران گفته خواهد شد. آثاری که ما اجرا می کنیم در ژانر موسیقی کلاسیک غرب است و ارتباطی با کارهای ارکستر سمفونیک تهران ندارد. امکان دارد همان اثری را که آن ها می نوازند ما هم بنیم با این حال به روش دیگری و با فکری تازه و به شکلی اجرایی کنیم که از لحاظ شنیداری تازه تر و دلنشین تر باشد.

*** به عنوان خالق آهنگ «گل گلدون من» خاطره ای از این آهنگ برای علاقه مندان به موسیقی دارید؟**

خاطره ام این است که «فربرز لاجینی» این آهنگ را به نام خودش منتشر می کند و پولش را می گیرد و نت و آهنگ را در اینترنت می فروشد و اسم خودش را روی آهنگ من می گذارد.

نکاتی خواندنی درباره زندگی «فریدون شهبازیان» از کودکی تا امروز

استاد بلامنازع آهنگ سازی

آهنگ ساز و نوایر داز توانمند کشور مان سال ۱۳۲۱ در خانواده ای هنرمند در تهران به دنیا آمد. «حسین شهبازیان» پدر «فریدون» نوازنده ویولن، رهبر ارکستر و از شاگردان «ابوالحسن صبا» بود. «فریدون» با تشویق و راهنمایی پدر از هشت سالگی به صورت حرفه ای با موسیقی آشنا شد و در هنرستان موسیقی به تحصیل موسیقی و فراگیری ویولن پرداخت.

اولین معلم او «عطاء... خادم میثاق» بود که پس از چند سال «فریدون» را به دلیل استعداد خاصش به معلم روسی خود «سرژ خوتسیف» معرفی کرد و فریدون تا پایان دوره ابتدایی نزد او تعلیم دید. او در ۱۸ سالگی به عضویت ارکستر سمفونیک تهران به رهبری حشمت سنجر ی در آمد و به خاطر استعداد و پشتکار قابل توجه اش در سال ۱۳۴۶، رهبر گروه ر و ارکستر سمفونیک رادیو شد. شهبازیان دانش آموخته دانشکده هنر های زیبای دانشگاه تهران است و سال ها تدریس موسیقی را در دانشگاه های مختلف کشور ر عهده داشته و دانشجویان زیادی تربیت کرده است.

■ **آهنگ سازی خوش ریحه**

این استاد آهنگ سازی در دوره مدیریت «هوشنگ ابتهاج» بر موسیقی رادیو در زمه رار کان اصلی آن به حساب می آمد و به رغم سن کم به دلیل خلاقیّت و توانایی زیاد توانست خود را به عنوان آهنگ سازی خوش قریحه تثبیت کند. برخی از کارهای او با صدای «شجریان» و «نادر گلچین» در همین سال ها انتشار عمومی پیدا کرد و با استقبال قابل توجهی مواجه شد.

■ **شروع آهنگ سازی برای فیلم ها**

شهبازیان در دهه ۶۰ آهنگ سازی برای فیلم ها آغاز کرد. کارهای وی در آهنگ سازی برای فیلم ها برایش جوایز بسیاری را به ارمغان آورد، سریال میرزا کوچک خان، آوار، شیر سنگی، پاییزان، شام آخر، در مسیر تند باد، اخراجی ها، لیلا، مستند سرزمین ایران، مستند سمفونی گمشده، معصومیت از دست رفته، آوای فاخته، کلاه پهلوی و ده ها کار دیگر از جمله آثار ی است که در زمینه موسیقی فیلم شهبازیان ساخت آن ها را عهده دار بوده است.

■ **رهبر ارکستر موسیقی ملی**

فریدون شهبازیان طی حکمی در مهر ماه ۱۳۹۵ از سوی مدیر عامل بنیاد رودکی به عنوان رهبر دایم ارکستر موسیقی ملی انتخاب شد. در قسمتی از این حکم آمده است: «منزلت و جایگاه والای جناب عالی به عنوان ایرانی نام آور در موسیقی، شهره آفاق است. بر این مبنا بنیاد

■ **پرشنونده ترین آثار موسیقی وی**

آلبوم «نیلوفرانه» که به اهتمام وی و با صدای «علیرضا افتخاری» منتشر شد، در دهه ۷۰ در صدر فروش ترین آلبوم های موسیقی در ایران به ثبت رسیده است. برخی دیگر از کارهای «شهبازیان» که در زمه رپرشنونده ترین آثار موسیقی بعد از انقلاب به شمار می رود عبارت اند از: آهنگ سازی روی موسیقی بوی گل (شبانگهان) با صدای «سید عبدالحسین مختاباد»، تنظیم و آهنگ سازی روی آلبومی مشترک با «عباس خوشدل» و «علیرضا افتخاری».

■ **پدر موسیقی پاپ**

تجربه او در موسیقی رادیو هنگام فعالیتش در این حوزه، در سال های ابتدایی دهه ۷۰ او را در جایگاهی نشاند تا بتواند جریانی موثر ادر موسیقی پاپ بعد از انقلاب کلید بزن د. به همین دلیل است که بسیاری او را پدر موسیقی پاپ پس از انقلاب نام نهاده اند. او معرف برخی از خوانندگان پاپ به ویژه «محمد اصفهانی» به جامعه موسیقی بود. شهبازیان به همراه «علی معلم» شورای موسیقی رادر صدا و سیما تشکیل دادند که وظیفه نظارت و حمایت از موسیقی پاپ را به عهده داشت. وی هم اکنون جزو منتقدان موسیقی پاپ ایران است.

